

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֶמְדָּה יָמִים

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבִיעַ אִמּוֹר

יום העצמאות, ל"ג בעומר ויום ירושלים, הדרך לבנין המקדש וירושלים
הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

פרשת אמור עוסקת במישרין או בעקיפין, בעיקר בהלכותיהם של הכהנים - משרתי ד' במשכן, ולאחר מכן במקדש. גם המועדים המנויים בפרשתנו מקבלים משמעות מיוחדת בדרך שבה הם מצוינים דווקא במרכז הרוחני של עם ישראל. בדורנו התחדשו, דווקא בתקופה שבין פסח ושבועות, ימי מועד הקשורים לעצמאות ישראל. מועדים אלה הצטרפו לל"ג בעומר, שבו אנו מציינים את הניסיון של רבי עקיבא ותלמידיו, לוחמיו של בר כוכבא, לחדש את עצמאות ישראל, לאחר חורבן בית שני. מה הקשר בין השאיפה לעצמאות והשאיפה לבנות את המרכז הרוחני של עם ישראל בירושלים? הבנת הקשר בין הקמת מדינת ישראל ובין שחרור ירושלים, ממילא תיתן גם משמעות נוספת להבנת פרשת אמור.

עד לימי דוד הסתפק עם ישראל במשכן שילה, שהיה המשך ישיר של המשכן, גגו של משכן היה היריעות שכיסו את משכן משה. עם חורבן שילה, המרכז הרוחני של עם ישראל עבר לבמה הגדולה שנבנתה בנוב עיר הכהנים. קראנו למשכן שעמד בנוב במה גדולה, כי ארון הברית עם הכרובים לא שכן בתוכו. אחר חורבן נוב הבמה הגדולה שכנה בגבעון. רק בימי דוד המלך, בפעם הראשונה, החלו ההכנות המעשיות לבנין המקדש, יותר מארבע מאות שנים לאחר יציאת מצרים. מה עיכב? תשובה נכונה, תאיר את עינינו גם בשאלה מהו המפתח לדלת שפתיחתה תאפשר את בנין המקדש בעתיד? וממילא יתברר גם היכן יש להשקיע את המאמצים כיום.

נחזור אל השאלה: למה בימי דוד התאפשר לראשונה לנסות לבנות את בית ד'?

כאשר התורה מצווה אותנו לעבוד את הקב"ה ב"מקום אשר יבחר יקנך אלהיכם בו לשכן שמו שם" (דברים יב, יא), היא מתנה זאת במצב הבא: "והניח לכם מקל אֲבִיכֶם מִסְבִּיב וְיִשְׁבְּתֶם בְּטַח" (שם, שם י). אכן, בימי דוד זה קרה, כמבואר בספר שמואל ב' בפסוקים הפותח את פרק ז: "וַיְהִי כִּי יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּקְנֶן הַנִּיחַ לוֹ מִסְבִּיב מִקַּל אֲבִיָּו, דוד המלך פועל מיד: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל נָתָן הַנְּבִיא רֵאדָה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֶרְוֶן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הִרְיָעָה".

(בשאלה מדוע דוד לא מימש את חזונו ושאיפתו בתחום זה, לא נעסוק בדברים אלו בגלל קוצר היריעה).

כאן המקום להקשות, הרי רוב מלחמותיו של דוד מופיעות בפרקים ח' ו' ולמה כבר עתה בפרק ז' מופיעה ההכרזה: "וַיִּקְנֶן הַנִּיחַ לוֹ מִסְבִּיב מִקַּל אֲבִיָּו"? עיון בספר מביא אותנו למסקנה הבאה. בפרק ה' מסופר על משיחתו של בן ישי כמלך על כל שבטי י-ה, הכרזת העצמאות של דוד, והכאת הפלישתים פעמיים, תוך סיכול ניסיונם לשוב ולשעבד את שבט יהודה ועם ישראל תחת שלטונם. זהו מצב חדש שלא היה מאז יציאת מצרים. רק בשלב זה לעם ישראל הייתה מדינה עצמאית, אומנם קטנה בינתיים, ועדיין מוקפת אויבים רבים. לכן, בפרק ה' ירושלים מוכרזת על ידי דוד המלך כבירת המדינה של עם ישראל המאוחד, ובפרק ו' דוד המלך מעלה את הארון לירושלים בירת המדינה, ובכך הופך אותה, גם לבירה הרוחנית של עמנו לדורי דורות. הגיע הזמן לבנות את בית המקדש! גם אם יהיו עוד מלחמות בעתיד.

עצמאות! ואחדות! הם שני המפתחות לפתיחת המסלול המכוון לגאולה שלימה.

זכינו לפני שבעים ושש שנים להקמתה של מדינה יהודית עצמאית, חלום של אלפי שנים התגשם.

זכינו להליך מדהים של קיבוץ גלויות מכל קצוות תבל, ויצירת חברה שכוללת בתוכה את כל העולים. לפני חמישים ושבע שנים זכינו לשחרורה של ירושלים ואיחודה. האתגר החשוב ביותר בדרך ההתקדמות מאתחלתא דגאולה לגאולה שלימה, הוא שמירה מכל וכל על עצמאות מדינת ישראל ושגשוגה. וכולם חייבים לזכות בזכות להיות שותפים בפועל בהגנתה! מטרה שתושג רק אם נהיה מאוחדים, ונמשיך לעמוד מול אויבינו כאיש אחד בלב אחד, למרות הפרצופים השונים והדעות השונות.

רק כך נוכל, בע"ה, להתקדם מאוהל זמני (או, ח"ו, במה גדולה) לירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו. נזכה לכל ישראל חברים, נזכה להיות מחוברים אל הקב"ה, נזכה לאיחוד בין ירושלים של מטה לירושלים של מעלה, נזכה לירושלים שמשמשת כעיר הקודש והמקדש שמאיר לכל העולם, בה שפְּתִי כְּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְשִׁפְתֵי לוויים ירונו וְיִשְׁמְחוּ.

[\(לשיעורי הרב יוסף כרמל ביוטיוב\)](#)

לְעִילּוֹי זְשֵׁמַת

לע"י הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הרב ד"ר ג'רי האכבוים י"ח באדר ב' תשפ"ב	פרופ' ישראל אהרוני י"ד בכסלו תשפ"ג	מר משה וסרצוג כ' בתשרי תשפ"א	הרב יהושע רוזן ט"ו באדר א' תשפ"ב	הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א
מר שמואל וגבי אסתר שמש י"ז בסיוון / כ' באב	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	הרב ראובן וחייה לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב	הרב יצחק וגבי נעמי טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א / י"ד אדר ב' תשפ"ד	ר' שמואל וגבי רבקה ברנדמן ט"ז בטבת תשפ"ג / ח' באייר תשפ"א	הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד
הרב אשר וגבי סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף	ר' מאיר וגבי שרה ברכפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	מר זליג וגבי שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	חיים לייב בן מיכאל קרייסל ב' בשבט	הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד
ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טויבע כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט	ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב	מר אלישע בן רבקה וגבי שושנה בת שרה	מר אלישע בן רבקה וגבי שושנה בת שרה	ר' שמואל רוזנהק נלב"ע ו' באייר תשפ"ג	הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד
גבי ג'ולי קושיצקי י"ט באדר ב' תשפ"ב	גבי מירה קושיצקי נלב"ע כ"ב בסיון תשפ"ג	מרת לאה מאיר כ"ז בניסן תשפ"ב	מרת לאה מאיר כ"ז בניסן תשפ"ב	ר' שמואל רוזנהק נלב"ע ו' באייר תשפ"ג	הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד

ארץ חמדה, ע"ר Eretz Hemdah

רח' ברוריה 2, ירושלים 91080 Bruriya St., Jerusalem 91080

Tel: 02-5371485 info@eretzhemdah.org WWW.ERETZHEMDAH.ORG

חֵמְדַּת הַשָּׁבֶת

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית "מורנו" מבית 'ארץ חמדה'

חגיגת עצמאות בעוד המת מוטל לפנינו

השבוע חגגנו 76 שנה לתקומת ישראל בארצו, ובעוד מספר שבועות נחגוג את הנס המופלא של השבת הקב"ה אותנו לעיר הקודש ומקום המקדש. אין לך נס גדול מקימת ישראל משאלו תחתית להתעוררות עצומה וקיבוץ גלויות כמותה לא זכה אף עם ולשון. אין ספק כי חובת כל איש ישראל להודות להלל לשבח לרומם להדר ולקלס את מי שרוממנו מכל עם ולשון והשיבנו לארץ חמדה אחרי אלפי שנות גלות.

מנגד, כל בר לב חש כי חגיגות הזכרון והעצמאות שונות השנה.

אדם שמתו מוטל לפניו פטור מכל המצוות, ואסור לו לאכול בשר ולשתות יין. אך אם הוא נמצא במצב זה בפורים, שמחת הרבים דוחה את שמחת היחיד (שו"ע או"ח תרצו), ועליו לאכול בשר ולשתות יין בכדי לקיים את חובות היום, למרות שחובת קבורת המת מעיקה עליו. לעומת זאת, מי שמתו מוטל לפניו בשבת או יום טוב, ויש לו דרכים לעסוק בקבורת המת, שבים וחלים עליו חיובי אנינות ואבלות (שו"ע יו"ד שמא א על פי תוספות ברכות יח ע"א).

הגרי"ד סולוביצ'יק מסביר ששמחת פורים שונה מאנינות ואבלות בחגים אחרים. ביחס לרוב החגים, התורה ציוותה אותנו לשמוח בחג. אך את שמחת הפורים עם ישראל הטילו על עצמם, מתוך הבנה והכרה בגודל הישועה. בחגים ישנה חובה לעשות פעולות מסוימות שישמחו אותנו, ומי שמתו מוטל לפניו פטור מביצוע הפעולות הללו. אך בפורים עם ישראל קבלו על עצמם להודות ולהלל לקב"ה על החסד הגדול שעשה עמנו. מכיוון שמדובר בשמחה הבאה מתוך הודאה, אנו מצווים להניח בצד את האנינות הפרטית שלנו ולזכור שהאבלות הזאת נמצאת בתוך מכלול רחב יותר, שאנו חלק מעם אותה הקב"ה הציל פשוטו כמשמעו (הרב יואב שחם הרחיב על הדברים ב'עלון שבות 165').

אנו נכנסים לימי הזיכרון והעצמאות, וליבנו כבד ממספר כיוונים.

יום הזיכרון השנה שונה מכל ימי הזיכרון של ימי חיי הקצרים. בחצי השנה האחרונה נהרגו קרוב ל-2000, נפצעו מעל 10,000, וקשים מכולם החטופים (שככל הנראה כרגע ישנם כ-100 הסובלים במצב הזה). מי היה מעלה על דעתו אשתקד שנגיע לזה? כולנו מכירים חללים, מתוך הקהילה ומחוץ לה. כולנו מכירים פצועים. יום הזיכרון השנה אינו יום לזכור מלחמות נשכחות ו'אחד מעיר ושניים ממשפחה', אלא בבחינת 'אין בית אשר אין בו מת'. אוי לעיניים שכך רואות.

אנו רגילים לעבור מאבל יום הזיכרון לחגיגת העצמאות, להתחזק בכך שבעבר היו מלחמות קשות, בעבר מדינתנו הייתה באזלת יד, אבל ברוך ה' היום אנחנו יציבים וחזקים. אך בשמחת תורה השנה כוחנו נעקר. תחושת אזלת היד הכבידה על לבנו. הסתובבנו כאווננים ומנוודים לפני המקום במשך שבועות. ומאז, חדשות לבקרים שמועות "הותרו לפרסום" שבות ומפילות את רוחנו. כיצד נעבור מזיכרון לעצמאות בזאת השנה?

פן נוסף המכביד עלינו הוא חוסר האחדות, שבמרכזו עומדת תחושת חוסר אמון במוסדות המדינה.

אין ספק שכוחות הביטחון והאמונים עליהם נכשלו כישלון קשה וכואב. כיצד נחוש שאנו עם אחד, במדינה אותה נתן לנו הקב"ה, כאשר איננו יכולים לסמוך על מנהיגינו?

הרמב"ם (הלכות חנוכה פרק ג הלכה א) כותב שאנו חוגגים את חנוכה בכל דור להזכיר את הניצחון על היוונים, ועל השבת מלכות ישראל למקומה למאתיים שנה. ובאיזה מלכות מדובר? ינאי המלך שהרג את חכמי ישראל. הורקנוס ואריסטובלוס שהובילו את מלחמות האחים הקשות ביותר בעם ישראל. חז"ל משבחים את אליהו ששינס מתניו ונתן כבוד לאחאב, שהרג את כל הנביאים והוביל את עם ישראל לעבודה זרה. למרות הכל, יש משמעות גדולה לכך שיש מלכות ישראל בארץ ישראל. הנאמר שהממשלה הנוכחית קשה מאחאב? מינאי? מאריסטובלוס? וודאי שמצבנו טוב עשרות מונים מהמצב של עם ישראל בדורות רבים. ביום העצמאות אנו חוגגים את השבת המלכות לישראל. ביום זה הוכרזה מדינה דמוקרטית עצמאית הנותנת לנו יותר שליטה על מוסדות השלטון משהיה אי פעם. וניסי חנוכה ופורים מתגמדים ביחס לניסים הגדולים שבעתים להם זכינו במלחמת ששת הימים. חובת התודה על המדינה בה אנו חיים גדולה ומשמעותית.

כאמור, השנה הדרישה הזאת מאתגרת מאוד. אני מדמייך את מי שמתו מוטל לפניו, רחמנא ליצלן, ונדרש לשמוח בפורים. כמובן שמי שאינו מסוגל, אינו מסוגל, ואונס רחמנא פטריה. אך התורה מודעת למורכבות הנפש. ההלל, עליו נברך גם ביום העצמאות הזה, הוא מורכב. מצד אחד, "הללו עבדי ה'", ומצד שני "מן המצר קראתי י-ה'", "אנא ה' הושיע נא". אכן, יש מורכבות בשמחה (הרחבה על כך ניתן למצוא במאמר הקצר של ידידי עידו טאובר בקובץ "ראשית" פסח התשפ"ד).

אך דווקא מתוך המלחמה אנו גם מוצאים רווחה. מאת ה' הייתה זאת היא נפלאות בעינינו: המלחמה גילתה לנו כי חיילינו גיבורים; המלחמה גילתה לנו שעם ישראל מוכן להתנדב להגן אלו על אלו; המלחמה גילתה כי בכל אתר ואתר אנשים מחפשים בכל עוז איך אפשר להעריך טוב וחסד עם החיילים, עם המפונים, לשאת תפילה ועזרה יחד; המלחמה גילתה שאחרי כל המחלוקות, ישנה אחדות עמוקה יותר אליה אנו שבים ביום פקודה.

בנוסף, יש הרבה על מה להודות: חרף האויבים הסובבים אותנו, צה"ל מנצח. חרף כל המשברים, הכלכלה שלנו היא מהיציבות בעולם. חרף כל האתגרים, החינוך, התרבות המדע והטכנולוגיה של מדינת ישראל נמצאים בשורה הראשונה בעולם. אנו נעשה את מירב המאמצים להודות לקב"ה על כל החסד אשר גמלנו ואשר אנו רואים בכל יום. נזעק על העבר ביום הזיכרון, ביום העצמאות נודה על כל הטוב אשר גמלנו, כי רב הוא. נודה על העבר, ועל ההווה, ונזעק על העתיד לבוא.

בעזרת ה', שתהיה זו השנה האחרונה של מורכבות זו, ועין בעין נראה בשוב ה' ציון לגאולה השלמה.

[ארץ חמדה – קישור לשיעורי "מורנו" ביוטיוב](#)

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ו)

New York, USA

ניו יורק, ארה"ב
אייר תשס"ד

יהודייה שהופרתה מזרע גוי בהפרייה מלאכותית (IVF), היתרה והיתר בתה מהפרייה זו לכהן

שאלה

האם אישה שנתעברה בהזרעה מלאכותית מזרע גוי מותרת לכהן, היות שלא היה מעשה בעילת נוכרי? והאם בתה, שנולדה בהזרעה מלאכותית מזרע גוי, מותרת לכהן?

תשובה

אישה שהוכנס לרחמה זרע של גוי¹ כשרה לכהונה². לגבי הבת שנולדה מהזרעה זו, נראה שאף היא כשרה לכהונה³. ראינו להעיר כאן, שהזרעה מגוי ביהודייה רווקה אינה לרוח התורה⁴. ואף באשת איש, כשאינם יכולים ללדת, אין מתירים זאת אלא על-פי שאלת חכם.

¹ עיינו שו"ת "במראה הבזק" ח"ג תשובה קכז.

² שאין אישה נפסלת לכהונה אלא בביאה של פסול.

³ ה"אגרות משה" (אבה"ע ד סי' לב) והגרש"ז אויערבך ב"נועם" (א). נדפס מחדש ב"מנחת שלמה" ג צח, י) נבהיר כאן את עניין ההיתר: הגמרא (יבמות מה ע"א), לומדת שכן יהודייה וגוי פסול לכהונה מקל וחומר: "מה אלמנה לכהן גדול, שאין איסורה שווה בכל בנה פגום, זו שאיסורה שווה בכל אינו דין שבנה פגום, מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת? הכא נמי, כיוון שנבעלה פסלה".

הרי"ף (שם) מסתפק כמי לפסוק את ההלכה, ופוסק שהבת ספק פסולה. הרמב"ם כתב בסתם שהוולד כשר, ומדייקים ממנו שלא פסק כסוגיה זו; הרא"ש (שם) פסק שהוולד פסול, וכן פסק המחבר (שו"ע אבה"ע סי' ד סעי' ה ו-יט; סי' ז סעי' יז). אך לכאורה, גם לפי פסק המחבר, הדבר תלוי בכך שהאם עברה איסור, כדברי הקל וחומר "שאיסורה שווה בכל", או בכך שהיא מתחללת: "הכא נמי כיוון שנבעלה פסלה". כיוון שהיא לא עברה איסור ואינה מתחללת, נראה שהוולד כשר.

הגרש"ז אויערבך מוסיף שאפשר לומר כאן "דיו לבא מן הדין להיות כנדון", משום שלדעתו (עין שם) גם כהן שעבר פסולה באמבטי הוולד הוא כהן כשר, ואם כן הוא הדין בגוי וישראלית.

ועיין ב"חלקת יעקב" (אבה"ע סי' יב סעי' יג), שפוסל את הבת לכהונה, אך הגר"מ פיינשטיין דחה את דבריו.

וייתכן שלפי דעת הרמב"ן, שאף הבן פסול (כלומר, בת הבן פסולה לכהן), האיסור נובע מכך שהוא בן של גוי; אך המחבר לא פסק כמותו, מה גם שבעיקר האיסור נפסק שאם נשאת לא תצא – עיין ב"בית שמואל" (שם סי' ד ס"ק ב) וב"פתחי תשובה" (שם ס"ק ג).

⁴ עיין בדבריו של הגרש"ז אויערבך (שם), שמתבטא בחריפות על הכנסת טומאת הגויים לעם ישראל. וכן עיין ב"מראה הבזק" (ד תשובה קכט), וכן ב"חמדת הארץ" (ג בעמ' 60, במאמרו של הרב יוסף כרמל, ובהערה 19 שם).

ארץ חמדה – קישור לשו"ת במראה הבזק באתר

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:

הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

מתפללים לרפואתם השלימה, בתוך שאר חולי עם ישראל:

ניר יצחק רפאל בן יפה	טל שאול בן יפה	חנה בת אוריה	ניר רפאל בן רחל ברכה	שמואל בן ברוריה
ירחמיאל בן זלאטה רבקה	הילל בן תמר שפרה	נטע בת מלכה	רות צפורה בת חנה	דוד בן רחל
חוה ראנלה בת פיילא	רבקה בת שרה בלה	שלומית בת לאה	הילה צפנת בת שרה טובה	מאירה בת אסתר
חיים מרדכי פרץ בן אסתר מילכה	עודד בן חיה	נעם בן שלומית	עובדיה בן אסתר מלכה	שלמה בן שולמית
מיכאל אלכסנדר אברהם בן שרה מלכה		יאיר ידידיה בן מיכל בינה	משה בן רחל	ר' יצחק בן בריינדל גיטה

לענין **שלמה דוד בן זלמן ושרה** אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט

לענין **רבי יעקב ז"ל** בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג בת יעיש סיון תשע"ט

לענין **גב' לוריין הופמן ז"ל**

לענין **חיים משה בן קוקה יהודית** כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה

לענין **סוזי בת עליזה** כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח

לענין **הנופלים במערכה על הגנת המולדת** היידיך